

Anton Pavlovič Čechov – Strýček Váňa

- Podtitul: Výjevy z vesnického života o čtyřech dějstvích
- Vydáno v roce: 1898
- Premiéra hry v MCHAT: 1899, režie: K. S. Stanislavskij
- Žánr: tragikomedie – tragické v marnosti a bezvýznamnosti postav, v jejich nenaplněných touhách; bez tragického závěru; komické ve směšnosti jejich marné snahy; nedochází k proměně postav – postavy nezískají to, co si přejí a emocionálně zůstávají tam, kde byly na začátku – respektive po zklamání se tam vrací
- 4 dějství
- Jazyk: Marina – prostá chůva, nevzdělaná – používá nespisovné tvary a liší se tím od ostatních postav; Soňa používá často citově zabarvená oslovení: *strejčku, bábinko*; Tělegin používá slova cizího původu jako *Excelence* (pro oslovení Serebrjakova), *fatální*, jako by se snažil přiblížit profesorovi a ostatním a dostat se na jejich úroveň; ostatní postavy mluví zpravidla spisovným jazykem, pokud nejsou citově rozrušeny – Astrov používá nespisovné tvary např. když mluví o pacientovi, který mu zemřel v narkóze, Vojnickij nespisovné tvary a citově zabarvená slova např. při hádce ve 3. dějství
- Pauzy a odmlčení – aposiopeze a pauzy předepsané ve scénických poznámkách; scénické poznámky – jak má replika znít – v jaké náladě, gesta ↔ vyřčené vs. podtext; prázdné fráze; jestli se jedná o monolog nebo dialog zřejmě spíše z kontextu (↔ monologičnost dialogů) – v pauzách a během dlouhých promluv prostor pro herce a jeho uchopení a rozvinutí postavy, projevy vnitřního prožívání postavy
- Odkazuje na další autory:
 - Ostrovskij: „*ASTROV: Ne, už bude pozdě. Kdepak... To už... (Sluhovi) Viš co, kamaráde, dones mi skleničku vodky, co říkáš. (Sluha odejde) Kdepak... To už... (Najde čepici) Ostrovskij má v jedné své hře člověka s velkými kníry a malým nadáním... Tak to jsem já No, klaním se, panstvo (...)*“¹ (1. dějství)
 - Gogol: „*SEREBRJAKOV: Tak jsme všichni. Začínám, panstvo. (Pauza) Sezval jsem vás, vážení, abych vám oznámil, že k nám jede revizor. Ostatně, žerty stranou, jde vážnou věc.*“ (3. dějství)
- Postavy: střední vrstva, mají velké touhy, ale nedělají nic pro to, aby je naplnili; litují svého promarněného života, navzájem si nerozumí – neumějí se pochopit; jde o vnitřní prožívání postav (rozpor mezi tím, co říkají X jednáním)
 - Serebrjakov – profesor, vzdělanec, starý, mrzutý, zapšklý, vdovec
 - Jelena – 27 let, mladá, druhá žena Serebrjakova
 - Soňa (Sofie) – dcera Serebrjakova z prvního manželství, mladá; nešťastně zamilovaná do Astrova
 - Vojnická – vdova po tajném radovi, matka Váni, prateta Soni
 - Vojnickij – „strýček Váňa“, strýc Soni; nešťastně zamilovaný do Jeleny
 - Astrov – lékař; zamilovaný do Jeleny
 - Tělegin – zchudlý statkář, o peníze přišel po rozvodu se ženou, ošklivý – přezdívaný, kvůli podřobanému obličejí „Oplatka“
 - Marina – chůva, stará; zastánkyně Serebrjakova
 - Sluha
- Děj se odehrává na statku profesora Serebrjakova – statek patřil jeho první ženě, která zemřela; 1. dějství se odehrává na zahradě, zbytek uvnitř domu – Serebrjakov se o něm vyjadřuje jako bludišti kvůli množství místností, atmosféra na statku je podle postav

¹ ; Všechny citované pasáže pocházejí z: ČECHOV, Anton Pavlovič. *Strýček Váňa: výjevy z vesnického života ve čtyřech dějstvích*. Vyd. 2. Přeložil Leoš SUCHAŘÍPA. Praha: Artur, 2005. D (Artur). ISBN 80-86216-60-8.

„dusivá“; zobrazuje několik dní – ne na sebe navazující (kromě 3. a 4. dějství – tedy poté, co Váša vystřelí na Serebrjakova); vnější změny se odehrávají mezi akty – v novém aktu je představen nový výsledek (např. 2./3. dějství – profesor svolal všechny do salónu; 3./4. profesor a Jelena se rozhodli odjet se statku)

- Vrcholem hry je Vášův pokus zastřelení profesora – výstřelu předchází velká hádka, při níž vyčítá Vojnickij Serebrjakovovi, že si nikdy nevážil jeho práce atd., Vojnickij odchází zřejmě už s úmyslem použít zbraň, Jelena Serebrjakovova přesvědčí, aby se s ním šel udobřit, když už to vypadá že scéna deeskalovala, ozve se za scénou výstřel – proto v jakém tónu probíhá předchozí scéna si čtenář/divák může myslet, že za scénou umřel buď Váša nebo Serebrjakov, vzápětí je ale zřejmé, že střelec netrefil, když Serebrjakov přibíhá s křikem zpět na scénu a za ním Váša, který po něm ještě jednou vystřelí, ale opět se netrefí – „falešný“ vrchol – groteskní, směšný; nevede ke zvratu, má důsledky – 4. dějství – Vojnickij chce spáchat sebevraždu – přicházejí s Astrovem do pokoje ze zahrady, Astrov mu zřejmě po několikáté opakuje, aby mu vrátil, to co vzal Váša několikrát odmítá, než jej Soňa na žádost Astrovova přemluví, Váša přizná odcizené morfiu a vrátí ho Astrovovi – pozn. 1: Astrovovi nevadí, že by se Váša zabil, vadí mu, že kdyby spáchal sebevraždu morfiem, vedla by stopa k němu; pozn. 2: metaforičnost situace - morfiu – proti bolesti X bolest žití + i v tomto Váša neúspěšný – neschopný činit; s Astrovem vedou dialog o nesmyslnosti/podlosti života; Jelena a Serebrjakov opouští statek; Váša žije dál s přesvědčením o marnosti svého života
- Téma: promarněný život, láska, nenaplněná láska, platonická láska, zklamaná láska (Jelena k Serebrjakovovi), nenávisť (k člověku i ke svému životu), bezvýznamnost, frustrace (tu prožívají všechny postavy – kromě Mariny a sluhy – každá ale z jiného úhlu pohledu), úspěch X neúspěch